

26 september 2008

Informatie voor Commissie Buitenlandse Zaken tbv hoorzitting Indonesië

Ontbossing Indonesië

Het verdwijnen van de Indonesische regenwouden is een ecologische ramp van wereldformaat, niet alleen wat betreft biodiversiteit maar vooral ook vanuit klimaatpunt. Ontbossing zorgt voor 20% van de wereldwijde broeikasgasuitstoot. Indonesië staat op de derde plaats qua uitstoot van broeikasgassen wereldwijd als gevolg ontbossing. Vooral de bosbranden en de ontwatering van veengronden voor de ontwikkeling van nieuwe palmolieplantages speelt daarbij een grote rol. Ieder uur gaat er een gebied ter grootte van 300 voetbalvelden aan tropisch regenwoud verloren in Indonesië, en de belangrijkste drijfveer achter deze vernietiging is de expansiedrift van de palmolie industrie. Eind 2006 waren er 6.1 miljoen hectare palmolieplantages in Indonesië. Jaarlijks komt hier ongeveer 318,000 hectare bij. De beste (minerale) gronden zijn al in concessie uitgegeven en vele nieuwe plantages zijn juist gepland op koolstofrijke veengronden. De wereldwijde vraag naar palmolie blijft stijgen in toenemende mate ook voor de productie van biobrandstoffen en voor het gebruik van palmolie in elektriciteitscentrales.

Nederlands gebruik van palmolie

Nederland is een belangrijke speler in de internationale palmolie markt. Uit Greenpeace onderzoek blijkt dat voor de Nederlandse import van palmolie jaarlijks meer dan 13,000 hectare bos in Indonesië verdwijnt. Door geen duurzaamheideisen te stellen aan de import van palmolie en het gebruik van palmolie als biobrandstof draagt Nederland bij aan de vernietiging van de Indonesische bossen en het vergroten van het mondiale klimaatprobleem.

De Nederlandse overheid blijft palmolie als mogelijke bron voor bio-energie zien, blijkt uit het Plan van Aanpak Biomassa mondiaal dat recent aan de Kamer werd gestuurd.

Onderdeel van dit plan van aanpak is dat de broeikasgasuitstoot van palmolieplantages wordt onderzocht. Dit naar aanleiding van diverse studies waaruit blijkt dat door de ontbossing, drainage en het platbranden van veenbosgronden, palmolie een zeer negatieve broeikasgasbalans heeft en dus niet geschikt zou zijn als grondstof voor de bio-energie. CE Delft deed voor Greenpeace recentelijk onderzoek, waaruit blijkt dat palmolie van veenbosgronden uit Indonesië ongeveer vijfmaal zoveel broeikasgasuitstoot veroorzaakt dan fossiele brandstoffen.

Op zichzelf is het niet verkeerd om (nog) een onderzoek uit te voeren naar de broeikasgasbalans van palmolie. Het zou echter wel logisch zijn om het voorzorgsprincipe te hanteren: zolang er duidelijke aanwijzingen zijn dat palmolieproductie vooral bijdraagt aan klimaatverandering wordt deze niet geaccepteerd als biobrandstof of als grondstof voor elektriciteit. Op dit moment echter wordt in Nederland palmolie zonder enige duurzaamheidsvoorwaarde gebruikt als biobrandstof om aan de huidige bijmengverplichting te voldoen.

Moratoria om bossen overeind te houden

Greenpeace spant zich samen met een coalitie van bedrijven en NGO's in om een moratorium op ontbossing van de grond te krijgen in Indonesië. Het doel is de resterende bossen te behouden om zo bij te dragen aan het terugdringen van de broeikasgas uitstoot. Inzet is in eerste instantie om alle bedrijven die lid zijn van de Ronde Tafel voor Duurzame Palmolie (RSPO) achter een moratorium te krijgen. Dit geeft de RSPO de broodnodige geloofwaardigheid dat het garanties kan bieden dat palmolie niet van ontbossing afkomstig is. Op dit moment kan dat nog niet worden gegarandeerd en zijn RSPO-leden nog steeds betrokken bij ontbossing. De Nederlandse overheid geeft financiële ondersteuning aan de RSPO. Greenpeace is van mening dat de Nederlandse overheid een moratorium op ontbossing zou moeten ondersteunen, onder andere door de Indonesische overheid te ondersteunen in de opbouw van bosbeleid, monitoring en handhaving van wetgeving.

Financiering van het tegengaan van ontbossing

Om de bossen ook op langere termijn veilig te stellen is het van belang dat er een goed mechanisme komt dat de bosbescherming financiert. Met de huidige onderhandeling voor een nieuw klimaatakkoord lijken hiervoor goede kansen te liggen.

Financiering van het tegengaan van ontbossing, de zogenaamde REDD onderhandelingen (*reduced emissions from deforestation and forest degradation*) kunnen voor Indonesië een belangrijk tegenwicht bieden tegen het ongebreidelde uitbreiden van palmolieplantages. Om effectief te zijn zou een fonds aan een aantal voorwaarden moeten voldoen. De ontbossing moet integraal worden aanpakt in een land en niet op projectbasis moeten worden vormgegeven. Hiermee kan het weglekeffect voorkomen worden, waarbij in één gebied bosbescherming wordt gefinancierd maar de ontbossing in een ander gebied doorgaat. Vooral bij een financieringsmechanisme gebaseerd op marktwerking, waarbij CO₂ verhandelbaar wordt en bedrijven met bosprojecten CO₂-credits kunnen verdienen voor uitstoot in eigen land, is de kans op het weglekeffect groot. Een fonds dat de ontbossing in een land integraal aanpakt heeft dan ook sterk de voorkeur.

Vooralsnog wijst Nederland een op marktwerking gebaseerde benadering niet af. Greenpeace is van mening dat Nederland een duidelijke keuze moet maken voor een fonds. Daarnaast zou Nederland niet tot 2013 moet wachten, maar net als Noorwegen en Duitsland moeten starten met het alloceren van gelden aan dit fonds om zo snel mogelijk de ontbossing te lijf te gaan.

Samenvattend ziet Greenpeace voor de Nederlandse overheid de volgende rol weggelegd om in Indonesië bij te dragen aan bosbescherming en wereldwijd daarmee bij te dragen aan het tegengaan van klimaatverandering:

- De huidige bijmengverplichting voor biobrandstoffen in Nederland stop zetten en binnen de EU er op aandringen dat de bijmengverplichting wordt losgelaten zolang er geen adequate duurzaamheidscriteria geïmplementeerd kunnen worden.
- Duurzaamheidscriteria als voorwaarde stellen voor subsidies binnen de de SDE-regeling
- De Indonesische overheid ondersteunen op financieel en technisch gebied in de opbouw van bosbeleid, landgebruik en monitoring en handhaving van wetgeving.
- Een duidelijk standpunt in nemen voor een ontbossingsfonds en in navolging van landen als Noorwegen en Duitsland al starten met alloceren van gelden voor dit fonds

